

Javna služba nalog
genske banke v
živinoreji

Univerza
v Ljubljani
Biotehniška
fakulteta

PROGRAM VARSTVA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI V SLOVENSKI ŽIVINOREJI

Javna služba nalog genske banke v živinoreji Poročilo – izbrane aktivnosti

Danijela Bojkovski, Gasan Osojnik, Metka Žan Lotrič

12. strokovni posvet Javne službe nalog genske banke v živinoreji
30. November 2017, Škocjanski zatok

www.genska-banka.si

Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

DELOVNA SKUPINA

Danijela Bojkovski (vodja)

Žan Lotrič Metka

Gasan Osojnik

Mojca Simčič

Dušan Birtič

Malovrh Špela

Rant Petra

Drašler Domen

Klemen Potočnik

Dušan Terčič

Silvester Žgur

Simona Sušnik Bajec

Program ohranjanja Biotske raznoverstnosti v živinoreji

- obdobje 2001–2008
- obdobje 2010–2016
- obdobje 2017–2023

**Dolgoročni program ukrepov, ki zagotavlja varstvo
in ohranjanje posamezne vrste, pasme in linije
domačih živali v Republiki Sloveniji.**

Cilji programa

- Ohranjanje vseh pasem domačih živali, poseben poudarek na avtohtonih pasmah v izvornem okolju
- V izvornem okolju (*in situ in vivo* ohranjanje) oziroma izven okolja, v katerem so nastale (*ex situ in vivo* in *ex situ in vitro* ohranjanje)
- Ustanavljanje genskih bank
- Ozaveščanje, vzgoja in usposabljanje
- Izpolnjevanje mednarodnih obveznosti
- Povezovanje
- **FINANČNE PODPORE po načelu „de minimis“ – DEL PROGRAMA**

Stalež slovenskih avtohtonih pasem in status ogroženosti – Register pasem

Pasma /Leto	2000	2006	2012	2016	Status ogroženosti
Lipicanski konj	600	1000	1.150	1.267	ranljiva
Slovenski hladnokrvni konj		2.200	1.460	2.950	kritična
Posavski konj		630	1.560	1.750	ogrožena
Cikasto govedo	400	1.350	2.558	4.289	ogrožena
Krškopoljski prašič	300	529	821	1.950	ogrožena
Jezersko--solčavska ovca	19.000	17.000	17.200	17.200	ranljiva
Bovška ovca	3.500	3.600	3.500	3.500	kritična
Belokranjska pramenka	250	850	809	1050	kritična
Istrska pramenka	600	1.100	1.150	1.050	kritična
Drežniška koza		600	650	670	kritična
Štajerska kokoš	1.000	1.000	1.800	1.450	ogrožena
Kranjska čebela (št. čebeljih družin)	162.000	170.682	150.000	150.000	/

IZBRANE AKTIVNOSTI

Genetske rezerve

- Zbirke semena na različnih lokacijah (BF, VF, OC Preska)
- Dolgoročno shranjevanje genetskega materiala za potencialno rekonstrukcijo pasme v prihodnosti
- Seme krškopoljskega prašiča, štajerske kokoši, biki cikaste pasme, belokranjska pramenka, drežniška koza

IZBRANE AKTIVNOSTI

- ❖ **Zbiranje vzorcev in dopolnjevanje depozitorija**
tkiv (izolirane nukleinske kisline - DNA, vzorci različnih tkiv - kri, koža, dlaka, mišice)
- ❖ **Avtentičnost in genetska struktura populacije**
- ❖ **Metoda dopolnjevanja porekla – ugotavljanje očetovstva** (naravni pripust v planinah)

IZBRANE AKTIVNOSTI

- ❖ Oblikovanje smernic in priporočil načinov uporabe avtohtonih pasem na osnovi primerov dobrih praks, aktualnih strokovnih, razvojnih in znanstvenih dognanj
- ❖ De minimis podpore – za rejo avtohtonih pasem v letu 2017 prejelo 100 rejcev

(cikasto govedo, krškopoljski prašič, belokranjska pramenka, istrska pramenka, drežniška koza)

IZBRANE AKTIVNOSTI

Ohranjanje *ex situ in vivo*

- ❖ **Ark kmetije 4+8, ark središča – 7** (zbiranje prijav, ogledi kmetij, odločitev o sprejemu, priprava in oblikovanje promocijskega materiala, podelitev)
- ❖ **Ark park – združevanje več rejcev v park, posamezen krajinski park z okoliškimi rejci**
- ❖ **Oblikovanje pravil v sodelovanju z rejci in upravljavci območij velike kulturne ali naravne vrednosti**

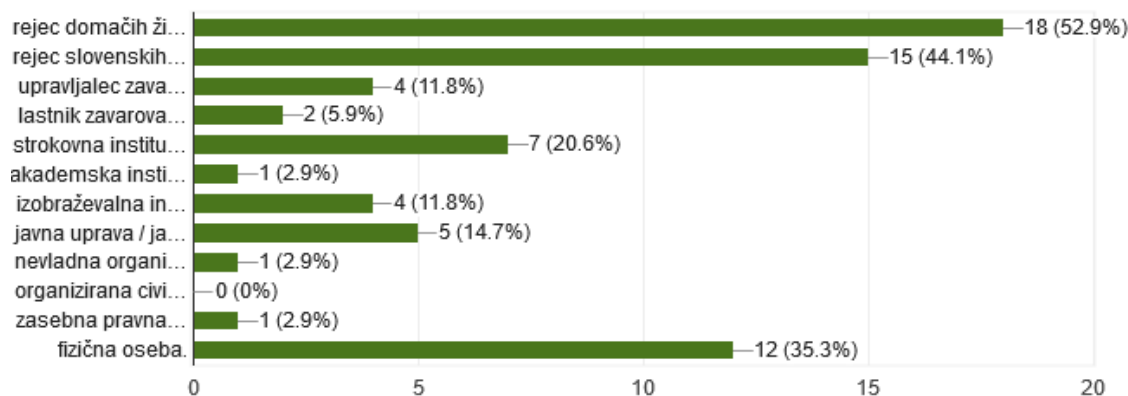

Ark park - oblikovanje statusa in priprava pravil

1. Označite, kakšne so vaše vloge uporabnika domačih živali oziroma območij velike kulturne ali naravne vrednosti (možnih je več odgovorov):

34 responses

> 40 % odgovarjalcev pozna slovensko ark mrežo

< 60 % upravljalcev ZO območij navaja, da na njih potekajo kmetijske dejavnosti

> 75 % rejcev kmetuje na katerem izmed zavarovanih območij

Anketa je dostopna na: skrci.me/ArkPark

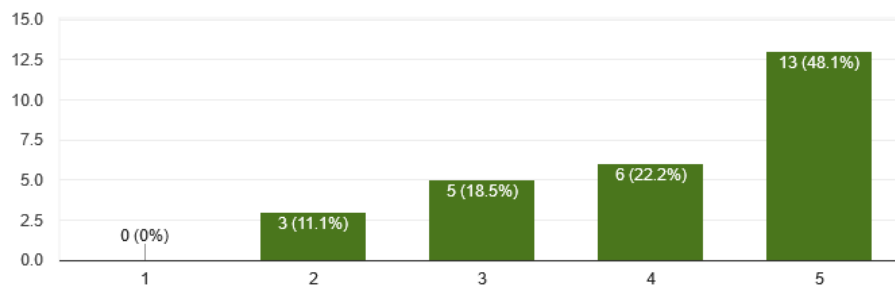

Ark park - oblikovanje statusa in priprava pravil

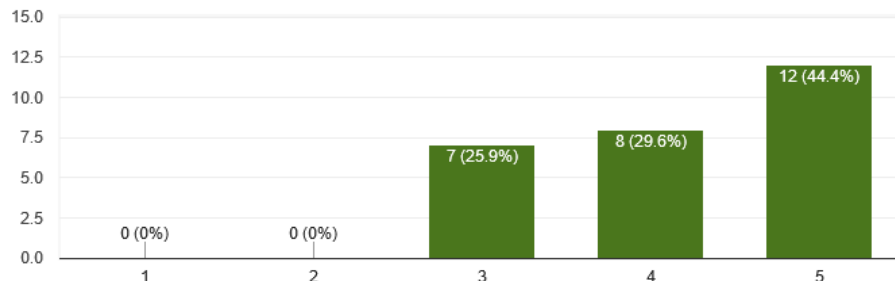
9. Ali je na zavarovanih območjih izvajanje tradicionalnih (izvornih) kmetijskih dejavnosti bolj primerno od izvajanja drugih oblik kmetijstva:

27 responses

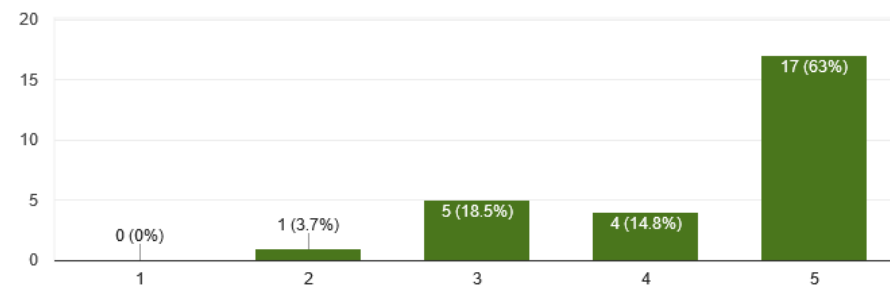
11. Ali je na zavarovanih območjih uporaba slovenskih avtohtonih pasem po vašem mnenju bolj primerna od uporabe drugih pasem domačih živali:

27 responses

10. Ali je na zavarovanih območjih izvajanje ekološkega kmetovanja bolj primerno od izvajanja drugih oblik kmetijstva:

27 responses

**> 60 % odgovarjalcev je pripravljeno
sodelovati pri oblikovanju in pregledu pravil
za status ark park**

**> 60 % odgovarjalcev je zainteresirano za
pridobitev statusa ark park**

Anketa je dostopna na: skrci.me/ArkPark

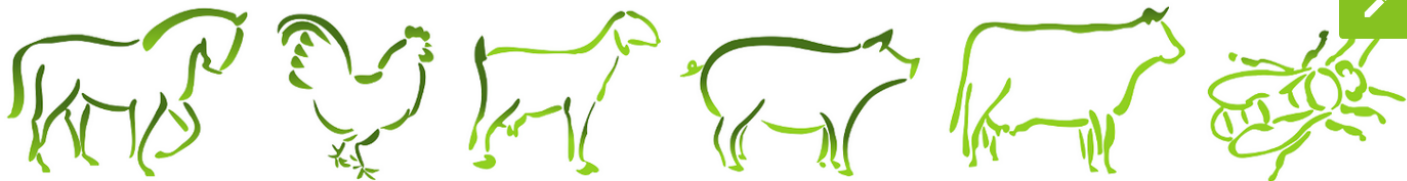

IZBRANE AKTIVNOSTI

- **Osnutek spletnega portala ark kmetij**
- **Sodelovanje z izobraževalnimi organizacijami – vrtci, osnovne in srednje šole, strokovne srednje šole in visokošolske inštitucije**
- **Vključenost vsebin s področja ohranjanja avtohtonih pasem domačih živali v izobraževalni proces**

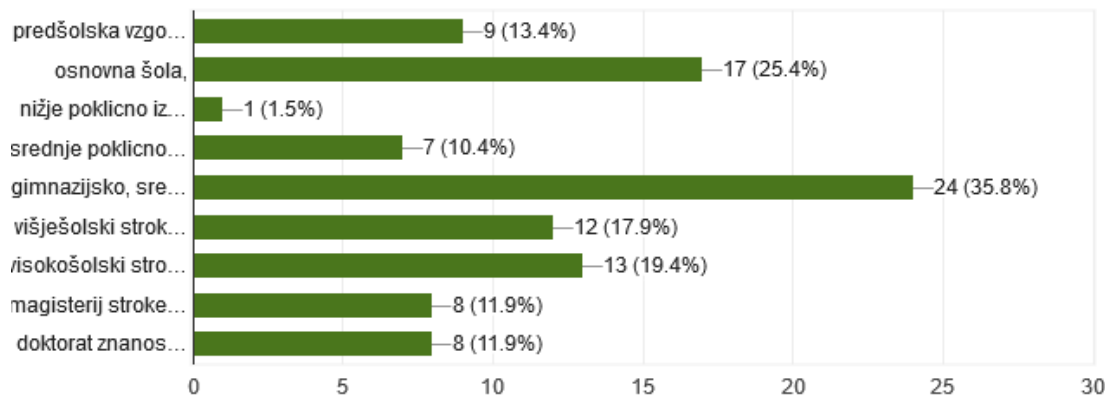
Javna služba nalog
genske banke v
živilstvu

Vsebine o ohranjanju slovenskih avtohtonih pasem v vzgoji in izobraževanju

1. Označite stopnjo izobraževanja pri kateri sodelujete (možno je več
odgovorov):

67 responses

Vključene učne vsebine:

76 % biotska raznovrstnost

**64 % slovenske avtohtone
pasme**

**40 % ohranjanje biotske
raznovrstnosti**

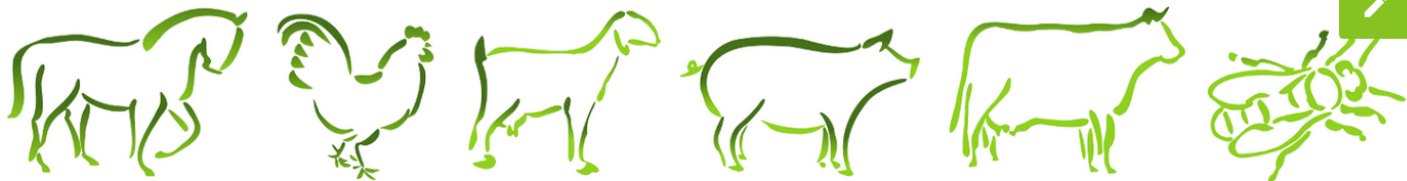
**40 % ohranjanje biotske
raznovrstnosti domačih živali**

Anketa je dostopna na: skrci.me/pasme-sole

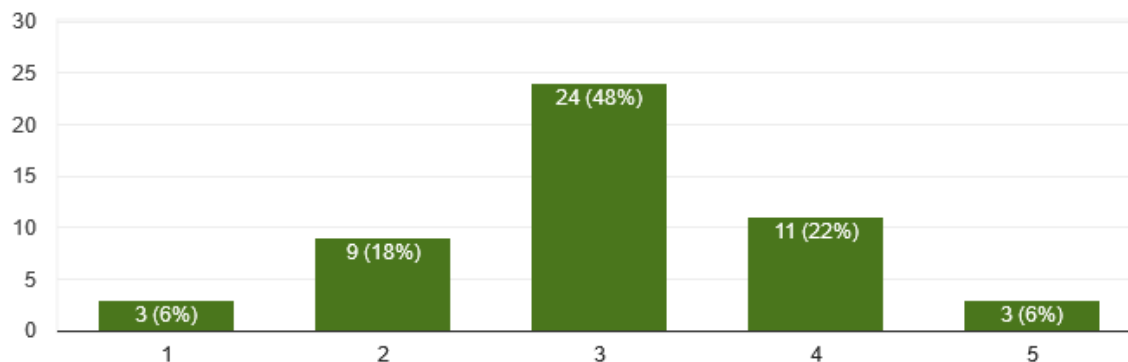
Javna služba nalog
genske banke v
živilstvu

Vsebine o ohranjanju slovenskih avtohtonih pasem v vzgoji in izobraževanju

9. Kakšna je dostopnost do virov in informacij za potrebe priprave učnih gradiv / podajanja vsebin s področja sl...e izkušnje (izberite eno od možnosti):

50 responses

65 % odgovarjalcev se je pripravljeno pri nadaljnji pripravi učnih gradiv posvetovati z JSGBŽ

40 % odgovarjalcev (zlasti – šolstvo s področja kmetijstva in biotehnike) je pripravljeno sodelovati pri pripravi in pregledu učnih smernic.

Anketa je dostopna na: skrci.me/pasme-sole

IZBRANE AKTIVNOSTI

Ozaveščanje

Razstava avtohtonih pasem - AGRA

Ark-metije in Ark-rediti

Metije in rediti so dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Metije so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko rediti imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Arhiviranje in reditovanje

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Ime	Barva	Velikost	Življenjska doba
Metija	Rdeča	15-20 cm	10-15 let
Redit	Rdeča	15-20 cm	10-15 let

Slovenska Ark mreža

in druge države prakse ohranjanja avtohtonih pasem domačih živali v Evropi

V Sloveniji imamo v slovenski domovinski in domači živali, ki so zelo priljubljene med ljubitelji domačih živali. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

SLOVENSKI PONOS na robu izumrtja

V Sloveniji imamo v slovenski domovinski in domači živali, ki so zelo priljubljene med ljubitelji domačih živali. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

SLOVENSKI PONOS na robu izumrtja

V Sloveniji imamo v slovenski domovinski in domači živali, ki so zelo priljubljene med ljubitelji domačih živali. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

SLOVENSKI PONOS na robu izumrtja

V Sloveniji imamo v slovenski domovinski in domači živali, ki so zelo priljubljene med ljubitelji domačih živali. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

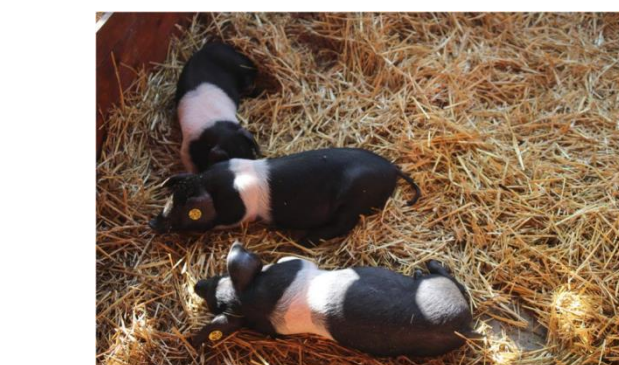
Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

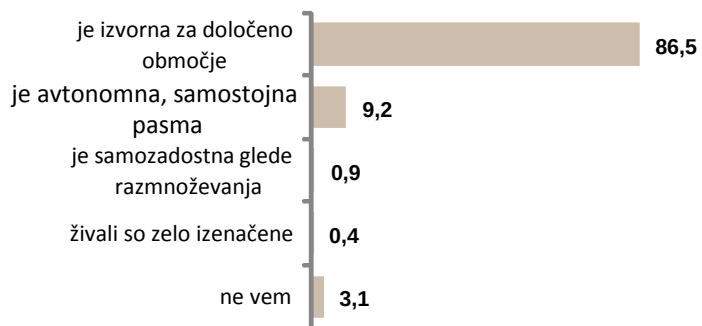

Arhiviranje in reditovanje sta dve različni vrsti domačih živali, ki sta zelo priljubljena med ljubitelji domačih živali. Arhiviranje so živali, ki imajo različne barve in vzorke na koži, medtem ko reditovanje imajo rdečo kožo. Obe vrsti živali so zelo priljubljene zaradi svoje lepote in dobrega značaja.

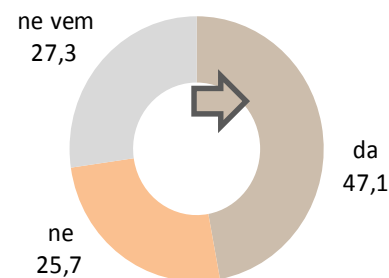

Poznavanje izraza „avtohton“ in poznavanje slovenskih avtohtonih pasem

Kaj po vašem mnenju pomeni, da je pasma avtohtona?

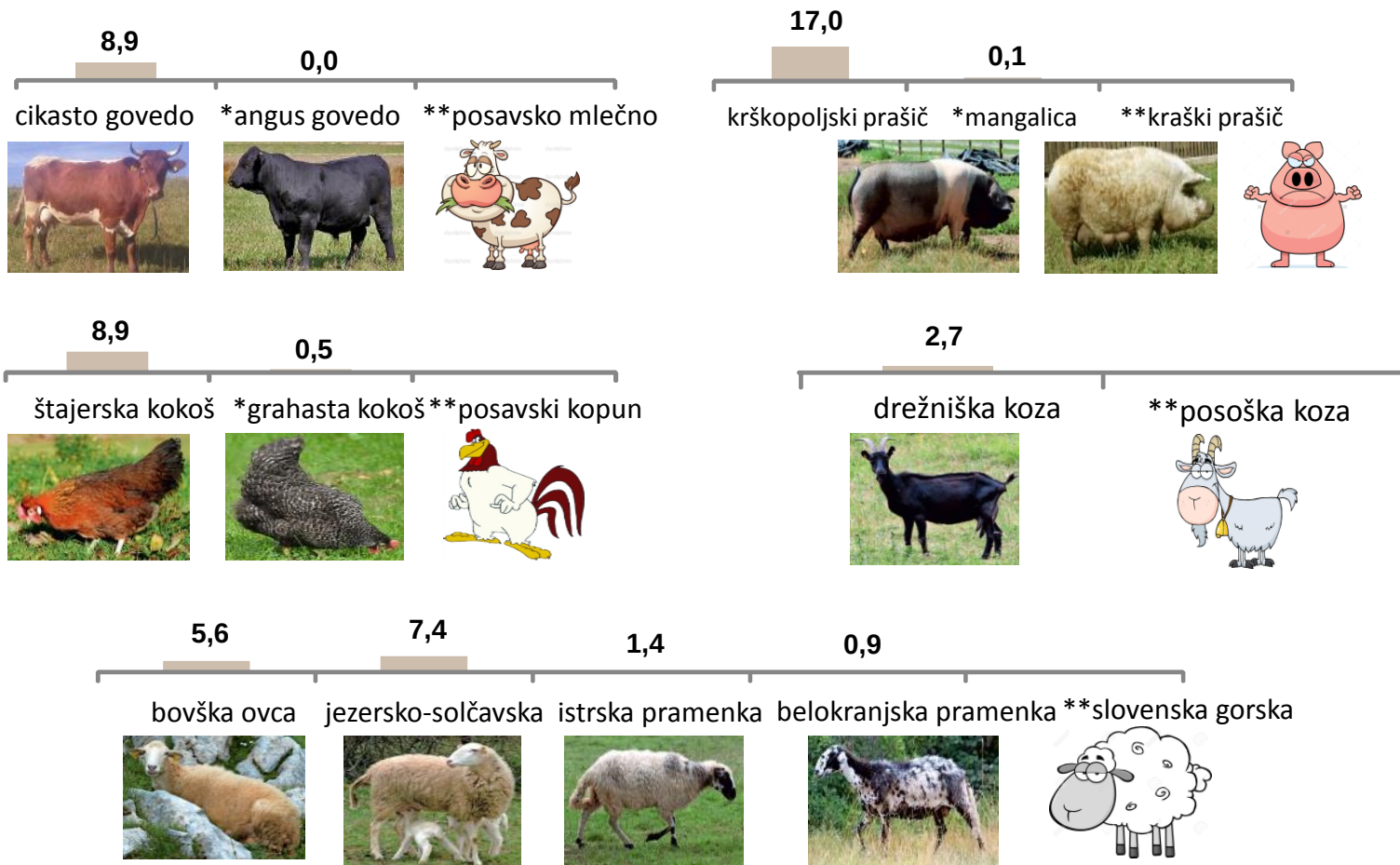
Ali poznate katero avtohtono slovensko pasmo domačih živali?

Vsaj eno avtohtono pasmo domačih živali (iz prve skupine) je navedlo 30% anketirancev

Določitev stroškovno učinkovitih javnih podpor za ohranjanje avtohtonih pasem domačih živali (V4-1433)

Katere slovenske avtohtone pasme poznate?

Določitev stroškovno učinkovitih javnih podpor za ohranjanje avtohtonih pasem domačih živali (V4-1433)

PRILOŽNOSTI ZA SODELOVANJE

- **Izobraževalne ustanove**
 - Priprava smernic za vključitev in podajanje učnih vsebin o slovenskih avtohtonih pasmah
 - Raziskovalne in seminarske naloge, projektna dela
- **Uporaba avtohtonih pasem**
 - Pomoč pri vzpostavitvi ark kmetij, ark središč
 - Skupna priprava pravil za ark parke
 - Zasnova učnih in demonstracijskih centrov (EIP, INTERREG, razvoj podeželja.....)
 - Turizem in gastronomija

**HVALA
ZA
POZORNOST**